

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.04.2018, sen. zn. 29 NSČR 75/2016, ECLI:CZ:NS:2018:29.NSČR.75.2016.1

Číslo: 57/2019

Právní věta: Jestliže peněžité plnění přihlašované věřitelem do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka zahrnovalo jak jistinu, tak příslušenství pohledávky, pak jen proto, že v souladu s náležitostmi přihlášky vymezenými v návaznosti na § 176 insolvenčního zákona ustanovením § 21 odst. 1 vyhlášky č. 311/2007 Sb. ve znění účinném do 30. 6. 2017 muselo být toto příslušenství v přihlášce pohledávky samostatně vyčísleno, se nestalo samostatnou pohledávkou. Pro účely aplikace ustanovení § 178 insolvenčního zákona se jednou pohledávkou rozumí souhrn jistiny a příslušenství pohledávky.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 24.04.2018

Spisová značka: 29 NSCR 75/2016

Číslo rozhodnutí: 57

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Insolvenční řízení, Příslušenství pohledávky

Předpisy: § 174 IZ

§ 176 IZ

§ 178 IZ

§ 21 odst. 1 předpisu č. 311/2007Sb. ve znění do 30.06.2017

§ 49 IZ

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Usnesením ze dne 30. 4. 2015, č. j. KSOS 33 INS 30209/2014-P25-3, Krajský soud v Ostravě (dále jen „insolvenční soud“):

[1] Odmítl přihlášku pohledávky věřitele č. 17 (F. s. r. o.) ve výši 141 105,29 Kč (bod I. výroku).

[2] Určil, že právní mocí usnesení končí účast věřitele č. 17 v insolvenčním řízení [vedeném na majetek manželů L. P. a M. P. (dále jen „dlužník“)] v rozsahu odmítnuté pohledávky (bod II. výroku).

2. Insolvenční soud vyšel z toho, že:

[1] Přihláškou došlou insolvenčnímu soudu 9. 2. 2015 přihlásil věřitel č. 17 do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka pohledávku ve výši 146 791,14 Kč.

[2] Při přezkumném jednání, jež se konalo dne 16. 3. 2015, popřel insolvenční správce částečně „dílčí pohledávku č. 1“ co do výše 71 793,29 Kč (vycházejí z toho, že jde o pohledávku

nevykonatelnou).

[3] Přihlášena pohledávka (tak) byla zjištěna (jako nevykonatelná) pouze ve výši 69 312 Kč.

[4] Výzvou ze dne 17. 3. 2015, doručenou 19. 3. 2015 (dále jen „vyrozumění o popření“), vyrozuměl insolvenční správce věřitele č. 17 o částečném popření pohledávky.

[5] Lhůta k podání žaloby o určení výše pohledávky (v popřené rozsahu) uplynula věřiteli č. 17 dne 16. 4. 2015.

3. Na výše uvedeném základě insolvenční soud – odkazuje na ustanovení § 178, § 185, § 187 a § 198 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) – uzavřel, že jelikož „dílčí pohledávka č. 1“ byla zjištěna v rozsahu nižším než 50 % přihlášené částky, k přihlášené pohledávce se nepřihlíží ani v rozsahu, ve kterém byla zjištěna (s tím, že věřitel č. 17 se nadále účastní insolvenčního řízení s pohledávkou ve výši 5 685,85 Kč).

4. K odvolání věřitele č. 17 Vrchní soud v Olomouci usnesením ze dne 11. 12. 2015, č. j. KSOS 33 INS 30209/2014, 2 VSOL 820/2015-P25-8, změnil usnesení insolvenčního soudu tak, že přihláška pohledávky věřitele č. 17 se odmítá ve výši 142 291,14 Kč a v této části odmítnuté pohledávky končí účast přihlášeného věřitele v insolvenčním řízení.

5. Odvolací soud shrnul, že:

[1] Věřitel č. 17 uplatnil přihlášku pohledávky ze smlouvy o úvěru ze dne 21. 3. 2014 (dále též jen „úvěrová smlouva“) v celkové výši 146 791,14 Kč, konkrétně:

- Dosud nesplacenou část jistiny poskytnuté na základě úvěrové smlouvy ve výši 97 841 Kč a dosud neuhrazené sjednané úroky z úvěrové smlouvy ve výši 43 264,29 Kč (dále též jen „dílčí pohledávka č. 1“).

- Smluvní „pokutu“ za porušení úvěrové smlouvy ve výši 4 500 Kč (dále též jen „dílčí pohledávka č. 2“).

- Úrok z prodlení z plnění z úvěrové smlouvy ve výši 1 185 Kč (dále též jen „dílčí pohledávka č. 3“).

[2] Při přezkumném jednání, jež se konalo dne 16. 3. 2015, popřel insolvenční správce část dílčí pohledávky č. 1 co do výše 71 793,29 Kč (maje ji za nevykonatelnou), s tím, že ujednání v úvěrové smlouvě o smluvním úroku ve výši 84 % má za neplatné pro rozpor s dobrými mravy, proto „popírá část pohledávky odpovídající tomuto úroku“. Dále insolvenční správce uvedl, že věřitel č. 17 poskytl dlužníku částku 100 000 Kč, na kterou dlužník splatil 30 688 Kč; proto insolvenční správce uznal částku 69 312 Kč. Dílčí pohledávka č. 1 byla tedy zjištěna (jako nevykonatelná) pouze ve výši 69 312 Kč.

[3] Dílčí pohledávky č. 2 a 3 byly při přezkumném jednání zjištěny v plné výši. Z přihlášených 146 791,14 Kč tak bylo zjištěno celkem 74 997,85 Kč.

[4] Ve vyrozumění o popření, doručeném 19. 3. 2015, informoval insolvenční správce věřitele č. 17, že popřel příslušenství dílčí pohledávky č. 1 ve výši 71 793,29 Kč a zopakoval důvod popření.

6. Na výše uvedeném základě pak odvolací soud – vycházející z ustanovení § 173 odst. 1, § 178, § 185, § 193, § 197, § 198 odst. 1 insolvenčního zákona a z ustanovení § 13 odst. 1 vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona (dále jen „JŘIŘ“) – dospěl po přezkoumání napadeného usnesení k následujícím závěrům:

7. Vyrozumění o popření má náležitosti předepsané ustanovením § 13 odst. 1 JŘIŘ.

8. Vadou postupu insolvenčního správce při přezkumu i vadou vyrozumění o popření je ovšem skutečnost, že insolvenční správce popřel dílčí pohledávku č. 1 co do příslušenství ve výši 71 793,29 Kč, ač věřitel č. 17 tu na příslušenství přihlásil pouze neuhrazené sjednané úroky z úvěrové smlouvy ve výši 43 264,29 Kč; dalším přihlášeným příslušenstvím byl (v dílčí pohledávce č. 3) úrok z prodlení z plnění z úvěrové smlouvy ve výši 1 185 Kč, k jehož popření však nedošlo. Z odůvodnění popěrného úkonu ale vyplývá, že nejde o popření výše dílčí pohledávky č. 1, nýbrž pravosti této části pohledávky (vzhledem k dikci ustanovení § 193 insolvenčního zákona). Ve vztahu k příslušenství se namítá neplatnost ujednání a vůči jistině zánik pohledávky solucí. Toliko z údaje insolvenčního správce o tom, že věřitel č. 17 poskytl dlužníkovi částku 100 000 Kč, na kterou dlužník splatil 30 688 Kč, a že proto insolvenční správce uznal částku 69 312 Kč, lze vytušit, že jde o rozdíl mezi jistinou přihlášenou ve výši 97 841 Kč a uznanou ve výši 69 312 Kč. Přes tyto (právem vytýkané) nedostatky

se však věřiteli č. 17 dostalo informací o tom, v jakém rozsahu a z jakých důvodů došlo k popření i jakým způsobem si má dále počínat. Nelze proto souhlasit s právními závěry věřitele č. 17 o důsledcích vad písemného vyrozumění o popření.

9. Nebyl důvod nepodat žalobu o určení (o čemž byl věřitel č. 17 řádně poučen); nejasnosti popěrného úkonu bylo možné vyjasnit v incidenčním řízení.

10. Věřitel č. 17, veden nesprávným právním názorem o samostatnosti dílčích pohledávek, se snaží účelově napravit pochybení spočívající v tom, že nepodal žalobu o určení pravosti, výše nebo pořadí popřené pohledávky. Srov. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2011, sp. zn. [29 Cdo 3582/2010](#), uveřejněné pod č. 97/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 97/2011“) [usnesení je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupné i na webových stránkách Nejvyššího soudu], usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2011, sen. zn. [29 NSČR 42/2010](#), uveřejněné pod č. 13/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 13/2012“), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2013, sen. zn. 29 NSČR 80/2012.

11. Insolvenční soud (ve shodě s insolvenčním správcem) založil své rozhodnutí na závěru, že jistina a příslušenství pohledávky z „půjčky“ (smluvený úrok) představují jednu samostatnou pohledávku, z níž byla zjištěna výše odpovídající méně než 50 %. Podle odvolacího soudu je správný závěr, že jistina z půjčky, dohodnuté úroky, ale též úroky z prodlení či náklady řízení jsou ve smyslu § 178 odst. 1 insolvenčního zákona samostatnou (jedinou) pohledávkou. Každý z uvedených nároků lze sice do insolvenčního řízení přihlásit samostatně, přihlašuje-li však věřitel do insolvenčního řízení pohledávku na jistině, úrocích a úrocích z prodlení (stejně tak i na nákladech řízení), tedy uplatňuje současně i vedlejší plnění spojené s nárokem samotným, a má-li se náležitě uplatnit hranice pro zjištění výše pohledávky z hlediska postupu insolvenčního soudu podle § 178 odst. 1 insolvenčního zákona, nelze oddělovat povinnost k zaplacení jistiny od povinnosti k zaplacení příslušenství.

12. Jakkoli jsou úroky a úroky z prodlení vedlejším plněním odvozeným od nároku samostatného (jeho příslušenstvím), k prosazení účelu úpravy vymezené v § 178 odst. 1 insolvenčního zákona je třeba považovat jistinu, úroky a úroky z prodlení za jedinou samostatnou pohledávku.

13. Odvolací soud přihlédl rovněž k závěrům Vrchního soudu v Praze vyjádřeným v (jeho) usnesení ze dne 7. 9. 2012, sp. zn. „1 VSPH 1159/2012“ (správně jde o sp. zn. „KSPL 56 INS 9126/2012, [1 VSPH 1159/2012](#)“), uveřejněném pod č. 44/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 44/2013“); tam vrchní soud dovodil, že v insolvenčním řízení se zásadně neuspokojují žádným ze způsobů řešení úpadku mimosmluvní sankce, včetně nezaplacené blokové pokuty [§ 170 písm. d) insolvenčního zákona], ani jejich příslušenství, včetně nákladů za nařízení daňové exekuce (§ 182 a § 183 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu).

14. Insolvenční soud ovšem přehlédl, že jedinou (jedinou) pohledávku tvoří v přihlášce věřitele č. 17 nesplacená část jistiny z úvěrové smlouvy ve výši 97 841 Kč, dosud neuhrazené sjednané úroky z úvěrové smlouvy ve výši 43 264,29 Kč a úrok z prodlení z plnění z úvěrové smlouvy ve výši 1 185 Kč (celkem 142 291,14 Kč). Smluvní pokuta za porušení úvěrové smlouvy ve výši 4 500 Kč je samostatnou pohledávkou.

15. Insolvenční správce zjistil a uznal z dílčí pohledávky č. 1 částku 69 312 Kč, což je 48,711 % pohledávky z přihlášené ve výši 142 291,14 Kč (z dílčích pohledávek č. 1 a 3) a co do částky 72 979,14 Kč (51,289 %) pohledávku popřel.

16. Skutečná výše přihlášené pohledávky tedy činí méně než 50 % přihlášené částky, proto se k přihlášené pohledávce nepřihlíží ani v rozsahu, ve kterém byla zjištěna [rozhodnutí insolvenčního soudu o výši přihlášené pohledávky nezáviselo na znaleckém posudku nebo na úvaze soudu (§ 178 odst. 1 insolvenčního zákona)].

17. Odvolací soud si je vědom toho, že se odklání od názoru, který vyslovil v usnesení ze dne 25. 9. 2014, č. j. KSBR 40 INS 20249/2013, 2 VSOL 932/2014-P3-8 (o tom, že pohledávka na jistině, pohledávka na úrocích z prodlení a pohledávka z titulu nákladů soudního řízení jsou každá samostatnou pohledávkou, neboť jde o samostatné nároky dle hmotného práva, s nimiž lze samostatně disponovat). Tato změna právního náhledu však není v rozporu s procesními předpisy.

II. Dovolání a vyjádření k němu

18. Proti usnesení odvolacího soudu podal věřitel č. 17 dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právních otázek, které v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyly vyřešeny, namítaje, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí změnil v tom duchu, že přihláška jeho pohledávky se (ani zčásti) neodmítá.

19. Dovolatel žádá Nejvyšší soud o zodpovězení následujících otázek:

[1] Tvoří jistina a příslušenství pohledávky jednu pohledávku ve smyslu ustanovení § 178 insolvenčního zákona?

[2] Jak přesné má být určení pohledávky v popěrném úkonu insolvenčního správce a v následném vyrozumění věřitele, a jaký vliv na účinky těchto úkonů insolvenčního správce má případná nepřesnost?

K položeným otázkám pak dovolatel argumentuje následovně:

20. K otázce ad [1] (vymezení pohledávky).

Odvolací soud nesouhlasil s názorem, že otázka (ne)samostatnosti jistiny a příslušenství coby pohledávek ve smyslu § 178 insolvenčního zákona je soudní praxí ustáleně řešena tak, že jde o samostatné pohledávky (k čemuž odvolací soud odkazoval na R 44/2013). Dovolatel (však) poukazuje na to, že ještě v září roku 2014, v usnesení č. j. „2 VSOL 932/2014-P3-8“ (jde o výše již zmíněné usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. 9. 2014, č. j. KSBR 40 INS 20249/2013, 2 VSOL 932/2014-P3-8) odvolací soud závěry obsažené v R 44/2013 nepřevzal, maje je za minoritní a uváděje, že se nevypořádaly s usnesením Nejvyššího soudu sp. zn. [32 Cdo 2421/2009](#) (jde o usnesení ze dne 18. 8. 2009, uveřejněné pod č. 102/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

21. Odvolací soud v napadeném rozhodnutí připustil, že právní názor shodný s dovolatelovým vyjádřil dříve jak Vrchní soud v Olomouci [v usnesení sp. zn. „3 VSOL 420/2014-P1-7“ (správně jde o usnesení ze dne 7. 7. 2014, sp. zn. KSBR 26 INS 28745/2013, 3 VSOL 420/2014) a ve shora již zmíněném usnesení sen. zn. 2 VSOL 932/2014], tak Vrchní soud v Praze [v rozhodnutích sp. zn. „3 VSPH 1187/2011-B-149“ (správně jde o usnesení ze dne 19. 12. 2013, sp. zn. KSPH 39 INS 4440/2008, 3 VSPH 1187/2011), „2 VSPH 713/2012-P8-11“ (správně jde o usnesení ze dne 4. 6. 2012, sp. zn. KSPH 40 INS 19870/2011, 2 VSPH 713/2012), a „3 VSPH 1240/2012-P3-9“ (správně jde o usnesení ze dne 10. 2. 2014, sp. zn. KSUL 74 INS 15731/2011, 3 VSPH 1240/2012, z něž dovolatel cituje pasáže k problematice jistiny a příslušenství pohledávky a jehož argumentační význam posiluje poukazem na to, že jde o rozhodnutí citované v díle Hášová, J. a kol. Insolvenční zákon. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, str. 1504).

22. K opačné argumentaci obsažené v napadeném usnesení (srov. odstavce [11] až [13] výše) dovolatel uvádí, že jí nerozumí. Zejména mu není jasné, co má být deklarovaným (odvolacím soudem nově prosazovaným) účelem úpravy obsažené v § 178 insolvenčního zákona, proč odvolací soud nezařadil mezi deklarovaná vedlejší plnění i nárokovanou smluvní pokutu a jaký význam má právní věta citovaná z R 44/2013.

23. Dovolatel připouští, že jistina a příslušenství mohou mít v mnoha ohledech užší vztah než dvě různé jistiny, nicméně stejně tak mohou mít spíše užší vztah dvě jistiny mající původ z jedné smlouvy (jako v tomto případě smluvní pokuta a jistina), nic toho však nemůže mít vliv na dosavadní rozhodovací praxi. Onen užší vztah se totiž v insolvenčním řízení projeví i při zachování dosavadního závěru, že jistina i příslušenství jsou samostatnými pohledávkami. Kdyby byl důvod, pro který insolvenční správce např. popírá příslušenství, platný i pro jistinu, má insolvenční správce možnost popírat i jistinu. Není tedy třeba spoléhat na možný dopad ustanovení § 178 insolvenčního zákona.

24. Změnu právního názoru odvolacího soudu (zmíněnou v závěru napadeného rozhodnutí) má dovolatel za rozpornou s ustanovením § 10 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále též jen „o. z.“).

25. K otázce ad [2] (určitost popření a vyrozumění o popření).

Nedostatky přezkumu a vyrozumění o popření překonává odvolací soud problematickým názorem, že „nejde o popření výše dílčí pohledávky č. 1, nýbrž pravosti této části pohledávky“. Takový názor především nemůže vyplývat ze sdělení insolvenčního správce o tom, že: „Na přezkumném jednání byla v přihlášce č. 25 popřena pohledávka č. 1 co do výše insolvenčním správcem a uznána dlužníkem. Příslušenství pohledávky č. 1 bylo insolvenčním správcem popřeno ve výši 71 793,29 Kč.“

26. Odvolací soud se v tomto směru spokojil s tím, že mnohé šlo „vytušit“, čemuž dle dovolatele odpovídá naprostý rozpor vývodů odvolacího soudu s textem aplikovaných právních předpisů (§ 193 a § 194 insolvenčního zákona). Dovolatel proto trvá na tom, že mu nebylo řádně oznámeno popření pohledávky, takže mu nezačala běžet (ani neuplynula) lhůta k podání žaloby o určení existence pohledávek. Jsou-li v popěrném úkonu nejasnosti, je povinností odvolacího soudu zabývat se jimi i v tomto řízení. Představa, že věřitel podá žalobu o určení pohledávky, jejíž popření mu nebylo oznámeno, je iluzorní a spojovat s nenaplněním takové představy ztrátu práv věřitele je nezákonné.

27. I kdyby byl sám o sobě možný každý z výše uvedených závěrů odvolacího soudu, ve svém souhrnu je taková aplikace práva v rozporu s dobrými mravy, což zapovídá ustanovení § 2 odst. 3 o. z. Odvolací soud totiž na jedné straně zbavuje insolvenčního správce jeho povinností a na druhé straně ukládá věřiteli povinnost domýšlet si (vytušit), co insolvenční správce mohl myslet popřením dílčí pohledávky č. 1. Přitom tvrzený právní omyl dovolatele v otázce jednotnosti jistiny a příslušenství (ve smyslu § 178 insolvenčního zákona), který s dovolatelem po dlouhou dobu sdílela řada soudů (včetně odvolacího soudu), je stížen odpisem pohledávky spočívající v povinnosti dlužníka vrátit poskytnutou jistinu ve výši 69 312 Kč.

III.

Přípustnost dovolání

28. Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 29. 9. 2017) se podává z bodu 2., článku II, části první zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

29. Dovolání v dané věci je přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., když pro ně neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř., a napadené rozhodnutí závisí na zodpovězení (dovolatelem položených) otázek, které v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyly (ve vazbě na insolvenční právo) beze zbytku vyřešeny.

IV.

Důvodnost dovolání

30. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

31. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

32. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

33. Nejvyšší soud se nejprve zabýval odpovědí na otázku ad 1/ (vymezení pohledávky), k čemuž jsou pro další úvahy Nejvyššího soudu rozhodná následující ustanovení občanského zákoníku, insolvenčního zákona a jednacího řádu pro insolvenční řízení:

§ 513 (o. z.)

Příslušenstvím pohledávky jsou úroky, úroky z prodlení a náklady spojené s jejím uplatněním.

Hlasovací právo

§ 49 (insolvenčního zákona)

(1) Nestanoví-li tento zákon jinak, vyžaduje se k platnosti usnesení schůze věřitelů prostá většina hlasů přítomných nebo řádně zastoupených věřitelů, počítaná podle výše jejich pohledávek; přítom platí, že na každou 1 Kč pohledávky připadá jeden hlas.

(...)

§ 170 (insolvenčního zákona)

V insolvenčním řízení se neuspokojují žádným ze způsobů řešení úpadku, není-li dále stanoveno jinak,

a/ úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek přihlášených věřitelů, vzniklých před rozhodnutím o úpadku, pokud přirostly až v době po tomto rozhodnutí,

b/ úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek věřitelů, které se staly splatné až po rozhodnutí o úpadku,

c/ pohledávky věřitelů z darovacích smluv,

d/ mimosmluvní sankce postihující majetek dlužníka, s výjimkou penále za nezaplacení daní, poplatků, a jiných obdobných peněžitých plnění, pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného za veřejné zdravotní pojištění, pokud povinnost zaplatit toto penále vznikla před rozhodnutím o úpadku,

e/ smluvní pokuty, pokud právo na jejich uplatnění vzniklo až po rozhodnutí o úpadku,

f/ náklady účastníků řízení vzniklé jim účastí v insolvenčním řízení.

Náležitosti přihlášky

§ 174 (insolvenčního zákona)

(1) Přihlášky pohledávek a jejich přílohy se podávají dvojmo. Stejnopis přihlášky a její přílohy doručí insolvenční soud insolvenčnímu správci.

(2) Přihláška pohledávky musí kromě obecných náležitostí podání obsahovat důvod vzniku a výši přihlašované pohledávky. Důvodem vzniku přihlašované pohledávky se rozumí uvedení skutečností, na nichž se pohledávka zakládá.

(3) Jde-li o pohledávku zajištěnou, musí věřitel v přihlášce uvést, zda uplatňuje právo na její uspokojení ze zajištění a označit druh zajištění a dobu jeho vzniku; nestane-li se tak, má se za to, že právo na uspokojení přihlašované pohledávky ze zajištění v insolvenčním řízení uplatněno nebylo.

(4) Jde-li o pohledávku vykonatelnou, musí věřitel v přihlášce uvést i skutečnosti, o které vykonatelnost opírá.

§ 175 (insolvenčního zákona)

Pohledávku je nutné vždy vyčíslit v penězích, i když jde o pohledávku nepeněžitou. Pohledávka v cizí měně musí být přepočítána na českou měnu podle kurzu devizového trhu vyhlášeného Českou národní bankou v den zahájení insolvenčního řízení, a stala-li se pohledávka splatnou dříve, podle kurzu vyhlášeného v den její splatnosti. Pro přepočet pohledávek v cizích měnách, pro něž Česká národní banka nevyhlašuje kurz devizového trhu, se použije střední kurz centrální banky příslušné země, popřípadě aktuální kurz mezibankovního trhu k americkému dolaru nebo k euru. Jde-li o pohledávku nepeněžitou nebo pohledávku neurčité výše, musí být vyjádřena v penězích na základě odhadu její hodnoty.

§ 176 (insolvenčního zákona)

Za správnost údajů uvedených v přihlášce jeho pohledávky odpovídá věřitel. Přihlášku pohledávky lze podat pouze na formuláři; náležitosti formuláře stanoví prováděcí právní předpis. Podobu formuláře zveřejní ministerstvo způsobem umožňujícím dálkový přístup; tato služba nesmí být zpoplatněna.

§ 178 (insolvenčního zákona)

(1) Bude-li po přezkoumání postupem podle tohoto zákona přihlášená pohledávka zjištěna tak, že skutečná výše přihlášené pohledávky činí méně než 50 % přihlášené částky, k přihlášené pohledávce se nepřihlíží ani v rozsahu, ve kterém byla zjištěna; to neplatí, záviselo-li rozhodnutí insolvenčního soudu o výši přihlášené pohledávky na znaleckém posudku nebo na úvaze soudu. Věřiteli, který takovou pohledávku přihlásil, může insolvenční soud na návrh insolvenčního správce uložit, aby ve

prospěch majetkové podstaty zaplatil částku, kterou určí se zřetelem ke všem okolnostem přihlášení a přezkoumání pohledávky, nejvýše však částku, o kterou přihlášená pohledávka převýšila rozsah, ve kterém byla zjištěna; jde o incidenční spor.

(2) Pro účely posouzení, zda jsou splněny podmínky uvedené v odstavci 1, se nepovažuje za přihlášenou ta část pohledávky, kterou vzal věřitel účinně zpět předtím, než nastal účinek, na základě kterého se podle tohoto zákona nepřihlíží k popřené části pohledávky.

Náležitosti přihlášky pohledávky

§ 21 (JŘIŘ)

[1] Přihláška pohledávky obsahuje tyto náležitosti

(...)

e/ bližší údaje o smlouvě nebo jiné skutečnosti, která je důvodem vzniku pohledávky, včetně vylíčení skutečností rozhodných pro vznik pohledávky,

(...)

h/ údaj o povaze pohledávky,

i/ údaj o výši pohledávky, a to

1. údaj o celkové výši jistiny pohledávky; pokud je pohledávka nepeněžitá, obsahuje přihláška pohledávky popis postupu, který byl použit pro vyčíslení pohledávky,

2. údaj o celkové výši přihlášeného příslušenství, jehož uspokojení není vyloučeno podle § 170 insolvenčního zákona, včetně způsobu jeho výpočtu s rozlišením jednotlivých druhů příslušenství,

(...)

V této podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení občanského zákoníku, insolvenčního zákona a jednacního řádu pro insolvenční řízení již v době zahájení insolvenčního řízení na majetek dlužníka (7. 11. 2014) a do vydání napadeného usnesení nedoznala změn.

34. Nosné (dovolatelem citované) pasáže usnesení Vrchního soudu v Praze sen. zn. 3 VSPH 1240/2012 znějí takto:

„V insolvenčním řízení není předmětem přezkoumávání přihláška pohledávek jako celek, ale jednotlivé samostatné přihlášené pohledávky (vymezené důvodem a výší - § 174 odst. 2 insolvenčního zákona), ohledně nichž se pak také samostatně aplikují § 188, § 198 odst. 1 nebo § 178 a § 185 insolvenčního zákona s rozlišením, vůči které konkrétní pohledávce s nimi spojovaný zákonný následek zcela nebo zčásti nastal. (...) Jak jistina, tak i její příslušenství [jehož jednotlivé druhy jsou definovány taxativním výčtem v § 121 odst. 3 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku (dále též jen ‚obč. zák.‘)] představují samostatné (samostatně uplatnitelné) nároky specifikované jejich vlastním důvodem a výší. Tomu odpovídají povinné náležitosti přihlášky vymezené co do údaje o výši pohledávky v § 21 odst. 1 písm. i) JŘIŘ, podle nějž vedle údaje o výši jistiny je nutno zvláště uvést údaj o celkové výši přihlašovaného příslušenství (jehož uspokojení není vyloučeno dle § 170 insolvenčního zákona), včetně způsobu jeho výpočtu s rozlišením jednotlivých druhů příslušenství.

Z uvedeného je zřejmé, že každou pohledávku je třeba ve formuláři přihlášky jednotlivě vymezit jejím důvodem, výší a dalšími předepsanými údaji o pohledávce, a takto pak také insolvenční správce musí přihlášené pohledávky daného věřitele jednotlivě přezkoumat dle § 188 insolvenčního zákona a rozepsat v seznamu přihlášených pohledávek (§ 189 odst. 1 insolvenčního zákona). Takovéto rozlišení jednotlivých samostatných přihlášených pohledávek musí být respektováno i v dalším procesu jejich přezkoumání. Proto dojde-li k popření pohledávky, musí být zřejmé, které jednotlivé pohledávky se popření týká, tj. zda je popírána jediná pohledávka, či více přihlášených pohledávek (a v jakém rozsahu a co je důvodem jednotlivých popření). Popsané rozlišení jednotlivých přihlášených pohledávek je pak rozhodující i při posouzení důvodů pro uplatnění sankční úpravy § 178 insolvenčního zákona (tedy pro závěr, zda byla konkrétní věřitelova pohledávka zjištěna v rozsahu menším než 50 % její přihlášené výše).“

35. Pohledávkou se obecně vzato rozumí právo vznikající jednomu účastníku (věřiteli) požadovat určité plnění na druhém účastníku (dlužníkovi), a to z určitého závazkového vztahu, především ze smlouvy; srov. např. Madar, Z. a kol. Slovník českého práva. II. díl. LINDE Praha a. s. Právnické a ekonomické nakladatelství Bohumilý Hořínkové a Jana Tuláčka, 1995, str. 771.

36. Do insolvenčního řízení se vedle peněžitých pohledávek přihlašují (vyčísľují v peněžích) i pohledávky nepeněžitě (srov. § 175 insolvenčního zákona), přičemž jako „pohledávky“ jsou pojímány nejen závazky vzešlé na půdě předpisů práva soukromého (typově z občanskoprávních nebo obchodních vztahů), nýbrž i závazky vzešlé na půdě předpisů práva veřejného, např. daňové pohledávky (srov. např. odstavec [51] rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2018, sen. zn. [29 ICdo 3/2016](#), nebo odstavec [40] rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2018, sen. zn. [29 ICdo 23/2016](#)).

37. V předmětné věci přihlásil do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka peněžitou pohledávku vzešlou z úvěrové smlouvy ze 21. 3. 2014, pro niž se prosazuje (co do definice jejího příslušenství) úprava obsažená v § 513 o. z. K tomu budiž dodáno, že jde o stejnou definici, jakou pro dobu do 31. 12. 2013 obsahovalo (i pro obchodní závazkové vztahy) ustanovení § 121 odst. 3 obč. zák.

38. Výkladem ustanovení § 121 odst. 3 obč. zák. se Nejvyšší soud zabýval v rozsudku velkého senátu svého obchodního kolegia ze dne 24. 3. 2004, sp. zn. [35 Odo 101/2002](#), uveřejněném pod č. 5/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, v němž (mimo jiné) dospěl k následujícím závěrům:

„Peněžitý závazkový právní vztah je právní teorií obecně pojímán buď jako hlavní, nebo vedlejší. Hlavním závazkovým právním vztahem je peněžitý závazkový právní vztah tehdy, jestliže jeho kauza směřuje přímo k zaplacení, resp. k získání určité částky peněz. Vedlejším a akcesorickým peněžitým závazkovým právním vztahem je závazkový právní vztah úrokový, který vzniká pouze tehdy, jestliže mezi účastníky existuje peněžitý závazkový právní vztah hlavní. Úrokovým závazkovým právním vztahem je závazek (smluvní nebo zákonný) zaplatit věřiteli určitou poměrnou část (zpravidla určenou procentní sazbou) peněžitěho závazku hlavního. Občanský zákoník (a v návaznosti na něj i obchodní zákoník) rozeznává úroky a úroky z prodlení. Úroky z prodlení mají povahu sankce (sankční úroky) za prodlení dlužníka se splněním závazku (§ 517 odst. 2 obč. zák.). Platí se vedle vlastního plnění stanoveným procentem z té části dluhu, s níž je dlužník v prodlení (shodně srov. např. Knapp., V. a kol. Občanské právo hmotné. Svazek II. Vydání první. KODEX Praha 1995, str. 74-75, a ze starší literatury např. Lazar, J. - Švestka, J. a kol. Občanské právo hmotné. Svazek II. Vydání první. Panorama Praha 1987, str. 17). Prodlení dlužníka s plněním závazku má ze zákona za následek obsahovou změnu práv věřitele a povinností dlužníka, respektive jejich doplnění novými právy a povinnostmi. Prodlením tedy nastává ze zákona změna obsahu právního poměru [tím, že vedle trvající povinnosti splnit závazek, vznikají i nová (další) práva a povinnosti] bez ohledu na to, zda dlužník prodlení zavinil.

(...)

Úroky, úroky z prodlení a poplatky z prodlení jsou tedy podle § 121 odst. 3 obč. zák. příslušenstvím pohledávky, kterou se ve smyslu tohoto ustanovení a v návaznosti na definici závazkového vztahu v § 488 obč. zák. a jeho obecné chápání v právní teorii (srov. literární odkazy výše) rozumí peněžitě plnění (jistina), na něž má věřitel právo podle hlavního závazkového vztahu, k jehož změně (potud, že lze nárokovat i sankce za prodlení s placením) dochází přímo ze zákona právě až prodlením dlužníka. Úrokový závazkový vztah je - jak zmíněno výše - vztahem akcesorickým, jehož vznik je podmíněn platným závazkovým vztahem hlavním. Splněním hlavního závazku (nebo jiným ze způsobů jeho zániku) zaniká (končí) i akcesorický závazek úrokový; přetrvává pouze povinnost uhradit již dospělé úroky. Tím, že včas nesplatí úroky z jistiny, se dlužník dostává do prodlení s plněním příslušenství, nikoli do prodlení s plněním vlastního dluhu (jistiny).

(...)

Tím není dotčeno právo účastníků dohodnout se (typově např. v mezích smlouvy o úvěru - srov. § 497 a násl. obch. zák.), že sjednané úroky se stanou součástí jistiny [že k ní podle dohody účastníků budou přičítány coby civilní plody peněz (fructus civiles)], a následně pak právo věřitele požadovat, aby dlužník pro případ prodlení s placením takto zvýšené jistiny platil sjednanou nebo zákonem stanovenou sazbu úroku z prodlení. Uvedené však nic nemění na skutečnosti, že se takto opět úročí pouze jistina, a nikoli příslušenství pohledávky.“

39. Závěry, jež Nejvyšší soud přijal k výkladu § 121 odst. 3 obč. zák., lze v zásadě převzít i pro účely

výkladu § 513 o. z. [s vědomím toho, že na rozdíl od zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku již zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, dovoluje (v § 1932 odst. 2) úročit náklady spojené s uplatněním pohledávky i úroky (nikoli úroky z prodlení), určí-li dlužník, že plní nejprve na jistinu]. Jinak řečeno, úroky a úroky z prodlení jsou podle § 513 o. z. příslušenstvím pohledávky, kterou se ve smyslu tohoto ustanovení rozumí peněžité plnění (jistina), na něž má věřitel vůči dlužníku právo podle hlavního závazkového vztahu.

40. Je současně zjevné, že způsob, jakým věřitelé přihlašují své pohledávky do insolvenčního řízení, logicky musí „kopírovat“ (s korekcí nastavenou ustanovením § 170 insolvenčního zákona) stav těchto pohledávek a jejich příslušenství, jaký zde byl (v příslušném právním vztahu) ke dni podání přihlášky. Jestliže peněžité plnění přihlašované věřitelem do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka zahrnovalo jak jistinu, tak příslušenství pohledávky, pak je zjevné, že jen proto, že v souladu s náležitostmi přihlášky vymezenými v návaznosti na § 176 insolvenčního zákona ustanovením § 21 odst. 1 JŘIŘ muselo být toto příslušenství v přihlášce pohledávky samostatně vyčísleno, se nestalo samostatnou pohledávkou. Takový úsudek (že každé příslušenství pohledávky se stává v insolvenčním řízení samostatně uplatnitelným nárokem) se nepodává ze žádného ustanovení insolvenčního zákona, včetně ustanovení § 174 odst. 2 insolvenčního zákona. Skutečnosti, na nichž se zakládá požadované příslušenství pohledávky (lhostejno, zda jde o úroky, úroky z prodlení nebo náklady spojené s uplatněním pohledávky), mají být (musí být) odůvodněny (ve smyslu ustanovení § 79 odst. 1 o. s. ř.) i v žalobě; jen proto, že žalobce v žalobě uvede, proč mu mají být přiznány požadované úroky nebo úroky z prodlení anebo náklady spojené s uplatněním pohledávky, však dozajista nelze usuzovat, že jakmile se tak stane, jde o „samostatnou pohledávku“. Pro účely posouzení, co se rozumí pohledávkou ve smyslu ustanovení § 178 insolvenčního zákona, tedy Nejvyšší soud argumentaci reprodukovanou (z usnesení Vrchního soudu v Praze sen. zn. 3 VSPH 1240/2012) v odstavci [34] neshledává příležitou.

41. Jinou věcí zůstává, že jak v mimoinsolvenčních, tak v insolvenčních poměrech nelze vystačit s pouhým ztotožněním pojmů „pohledávka“ a „jistina“. Je zřejmé, že do insolvenčního řízení se přihlašují (mohou být přihlášeny) i „pohledávky“ tvořené (s přihlédnutím k míře uspokojení v předinsolvenčním stadiu) pouze příslušenstvím jistiny, respektive pohledávky tvořené příslušenstvím jistiny, k němuž náleží (zákonem povolené) další příslušenství; přitom může jít nejen o úročené náklady spojené s uplatněním pohledávky nebo úroky (srov. opět § 1932 odst. 2 o. z.), ale např. též o úroky z prodlení dříve samostatně vymáhané v nalézacím řízení, jejichž „příslušenství“ tvoří přiznaná náhrada nákladů nalézacího řízení (coby „náklady spojené s uplatněním pohledávky“).

42. Věřitel, který v insolvenčním řízení vedeném na majetek dlužníka uplatnil přihláškou jistinu i příslušenství pohledávky, se bude ve stejném rozsahu, v němž bude pohledávka zjištěna, podílet – podle zvoleného způsobu řešení úpadku – na poměrném uspokojení z majetkové podstaty dlužníka. Jinak řečeno, věřitelé se zjištěnými pohledávkami si v insolvenčním řízení navzájem konkurují (co do míry uspokojení přihlašovaných peněžitých plnění) každou přihlášenou a zjištěnou korunou bez zřetele k tomu, zda jde o částku zjištěnou jako „jistina“, nebo (jen) jako „příslušenství pohledávky“, anebo (jako v posuzované věci) jako „jistina“ a „příslušenství pohledávky“. Stejně, tedy „vahou každé zjištěné koruny“, ovlivňují přihlášení věřitelé chod insolvenčního řízení svým hlasováním (srov. § 49 odst. 1 insolvenčního zákona), byť kritérium hlasování „podle výše jejich pohledávek“ nemusí být při uplatňování hlasovacích práv věřiteli kritériem výlučným. O tom, že při výkonu hlasovacích práv věřiteli se pohledávkou ve smyslu § 49 odst. 1 insolvenčního zákona rozumí každá část přihláškou uplatněného (případně následně zjištěného) peněžitého plnění, bez zřetele k tomu, zda bylo přihlášeno jako „jistina“ nebo jako „příslušenství pohledávky“, v praxi žádné pochybnosti nejsou.

43. Zbývá dopovědět, co se rozumí „pohledávkou“ ve smyslu ustanovení § 178 insolvenčního zákona.

44. Smysl úpravy obsažené v ustanovení § 178 insolvenčního zákona ozřejmuje důvodová zpráva k vládnímu návrhu insolvenčního zákona, který projednávala Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky ve svém 4. volebním období 2002 – 2006 jako tisk č. 1120, ve své zvláštní části (k § 176 až § 182) následovně:

„Ustanovení § 176 věty druhé osnovy zakotvuje nově pravidlo, podle kterého přihlášku bude možné

podat jen na předepsaném formuláři, jehož konečnou podobu upraví prováděcí právní předpis (srov. i § 431). V návaznosti na pravidlo formulované v § 176 větě první osnovy upravují ustanovení § 178, 179, 181 a 182 osnovy postupy stíhající uplatňování přehnaných (neopodstatněných) pohledávek v insolvenčním řízení nebo neopodstatněný pokus o uspokojení pohledávky v lepším pořadí, včetně ručení osob, které za věřitele takovou přihlášku podepsaly. Snahou této úpravy je předejít (na základě zkušeností s podobnými postupy v konkursním řízení podle stávajícího zákona) účelovým manipulacím s přihláškami za účelem posílení vlivu věřitelů na schůzi věřitelů a ve věřitelských orgánech. Ustanovení § 180 pak v této souvislosti nově upravuje možnost věřitele vzdát se do doby zjištění přihlášené pohledávky výkonu práv v insolvenčním řízení s ní spojených, a tím předejít možným sankcím plynoucím ze zákona neodpovídajícího (a k tíži tohoto věřitele jdoucího) uplatnění pohledávky v insolvenčním řízení.“

45. Ustanovení § 178 insolvenčního zákona upravuje sankční postih dvojího druhu. První sankce (podle věty první tohoto ustanovení) spočívá v tom, že činí-li zjištěná výše přihlášené pohledávky méně než 50 % přihlášené částky, k přihlášené pohledávce se nepřihlíží ani v rozsahu, ve kterém byla zjištěna (věřitel se nebude moci podílet v insolvenčním řízení na poměrném uspokojení přihlášené pohledávky ani v její zjištěné výši). Druhá sankce (podle věty druhé) pak tkví v tom, že věřitel, který takovou pohledávku přihlásil, bude povinen (na základě rozhodnutí insolvenčního soudu) odvést ve prospěch majetkové podstaty nejvýše částku, o kterou přihlášená pohledávka převýšila její skutečný (zjištěný) rozsah. Této (druhé) sankci se věřitel může vyhnout tím, že v intencích § 180 insolvenčního zákona nebude (do konečného zjištění výše pohledávky) v insolvenčním řízení vykonávat práva spojená s (dosud) nezjištěnou pohledávkou; první sankci pak tím, že racionálně přistoupí k uplatnění svých nároků v insolvenčním řízení; srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2013, sen. zn. [29 NSČR 53/2011](#), uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 11, ročníku 2014, pod č. 135, jehož závěry Nejvyšší soud zformuloval též na základě závěrů obsažených v usnesení pléna Ústavního soudu ze dne 23. 4. 2013, sp. zn. [Pl. ÚS 36/09](#) (dostupném na webových stránkách Ústavního soudu), jakož i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2018, sen. zn. [29 ICdo 30/2016](#).

46. Jak se podává i z posledně označeného rozsudku, úprava obsažená v ustanovení § 178 insolvenčního zákona má bránit tomu, aby přihlášení věřitelé prosazovali svou vůli v insolvenčním řízení, respektive ohrožovali jeho chod, vahou nadhodnocené (dosud nezjištěné) pohledávky, přičemž je zjevné, že škodlivý následek tohoto typu může vyvolat nejen nadhodnocená jistina, nýbrž i nadhodnocené příslušenství pohledávky. V situaci, kdy v mimoinsolvenčních ani v insolvenčních poměrech není důvod (jak vysvětleno výše) pojímat každé jednotlivé příslušenství pohledávky byť jen pro účely aplikace § 178 insolvenčního zákona jako samostatnou pohledávku, je naopak přirozené vnímat jistinu a příslušenství pohledávky při společném důvodu jejich vzniku (s přihlédnutím k akcesorické povaze příslušenství pohledávky) pro účely aplikace § 178 insolvenčního zákona jako jednu pohledávku. V tomto ohledu jsou závěry obsažené v napadeném rozhodnutí přiléhavé a dovolání potud důvodné není.

47. Jinak řečeno, pro účely aplikace ustanovení § 178 insolvenčního zákona se jednou pohledávkou rozumí souhrn jistiny a příslušenství pohledávky.

48. Dále se Nejvyšší soud zabýval odpovědí na otázku ad [2] (určitost popření a vyrozumění o popření), k čemuž jsou pro další úvahy Nejvyššího soudu rozhodná následující ustanovení insolvenčního zákona:

§ 192 (insolvenčního zákona)

Popření přihlášených pohledávek

[1] Pravost, výši a pořadí všech přihlášených pohledávek mohou popírat insolvenční správce, dlužník a přihlášení věřitelé; popření pohledávky lze vzít zpět.

[2] Insolvenční správce může při přezkumném jednání změnit stanovisko, které zaujal k jednotlivým pohledávkám v seznamu přihlášených pohledávek.

(...)

§ 193 (insolvenčního zákona)

Popření pravosti pohledávky

O popření pohledávky co do její pravosti jde tehdy, je-li namítáno, že pohledávka nevznikla nebo že již zcela zanikla anebo že se zcela promlčela.

§ 194 (insolvenčního zákona)

Popření výše pohledávky

O popření pohledávky co do její výše jde tehdy, je-li namítáno, že dlužníkův závazek je nižší než přihlášená částka. Ten, kdo popírá výši pohledávky, musí současně uvést, jaká je ve skutečnosti výše pohledávky.

§ 197 (insolvenčního zákona)

[1] Výsledek přezkumného jednání zapíše insolvenční správce do seznamu přihlášených pohledávek; takto upravený seznam tvoří součást zápisu o přezkumném jednání. Věřitelům, kteří o to požádají, vydá insolvenční soud z tohoto seznamu výpis.

[2] Věřitele, jehož nevykonatelná přihlášená pohledávka byla popřena při přezkumném jednání, poučí insolvenční správce nebo insolvenční soud při přezkumném jednání o dalším postupu; věřitele, který se přezkumného jednání nezúčastnil, o tom insolvenční správce písemně vyrozumí, a to i tehdy, je-li popření uvedeno v upraveném seznamu přihlášených pohledávek.

§ 13 (JŘIŘ)

Vyrozumění o popření pohledávky insolvenčním správcem

[1] Písemné vyrozumění o popření nevykonatelné pohledávky obsahuje označení insolvenčního soudu včetně spisové značky, pod kterou je insolvenční řízení vedeno, označení dlužníka a označení věřitele, jemuž je toto vyrozumění určeno, údaje umožňující identifikaci popřené nevykonatelné pohledávky, informaci o tom, zda tato pohledávka byla popřena co do pravosti, výše nebo pořadí, stanovisko dlužníka, datum a podpis insolvenčního správce. U pohledávky popřené co do výše se ve vyrozumění uvede, v jaké výši byla insolvenčním správcem popřena, u pohledávky popřené co do pořadí se ve vyrozumění uvede, v jakém pořadí má být pohledávka podle insolvenčního správce uspokojena.

[2] Vyrozumění dále obsahuje poučení, že pokud nepodá věřitel, jehož nevykonatelná pohledávka byla popřena, proti insolvenčnímu správci u insolvenčního soudu žalobu na určení pravosti, výše nebo pořadí pohledávky, nebude k pohledávce popřené co do pravosti nadále v insolvenčním řízení přihlíženo a pohledávka popřená co do výše nebo pořadí se bude pokládat za zjištěnou ve výši nebo pořadí uvedeném při jejím popření insolvenčním správcem. Ve vyrozumění se uvede i poučení, že věřitel, jehož nevykonatelná pohledávka byla popřena, se v podané žalobě může jako důvodu vzniku pohledávky dovolávat jen skutečností uvedených v přihlášce nebo při přezkumném jednání a dále skutečností, o kterých se věřitel dozvěděl později proto, že mu kupující ze smlouvy o prodeji podniku nebo jeho části podle obchodního zákoníku neoznámil včas převzetí dlužníkovu závazku. Vyrozumění dále obsahuje poučení o tom, že lhůta k podání žaloby činí 30 dnů od přezkumného jednání a že tato lhůta neskončí dříve než uplynutím 15 dnů od doručení vyrozumění.

V této podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení insolvenčního zákona a jednacího řádu pro insolvenční řízení již v době zahájení insolvenčního řízení na majetek dlužníka (7. 11. 2014) a do vydání napadeného usnesení nedoznala změn.

49. Judikatura Nejvyššího soudu je co do určitosti popěrného úkonu insolvenčního správce a co do náležitostí vyrozumění o popření pohledávky ustálena v následujících závěrech:

50. Popření přihlášené pohledávky je procesním úkonem, pro nějž přiměřeně platí § 41 odst. 2 o. s. ř. a co do obsahových náležitostí úkonu § 42 odst. 4 o. s. ř. Pro posouzení, zda a v jakém rozsahu popřel insolvenční správce pravost, výši nebo pořadí pohledávky, je určující obsah popěrného úkonu insolvenčního správce při přezkumném jednání (do skončení přezkumného jednání); srov. § 192 odst. 2 insolvenčního zákona a dále rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. [29 Cdo 716/2012](#).

51. Z hlediska určitosti popěrného úkonu přitom není významné, zda v něm popírající insolvenční správce také skutkově blíže vymezí důvody svého popření (jakkoli je jinak v obecné rovině uvedení takových údajů pro další postup účastníků insolvenčního řízení jistě žádoucí) [srov. důvody usnesení

Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2016, sen. zn. [29 ICdo 31/2014](#)].

52. V mezích „určitého“ popěrného úkonu je insolvenční správce vázán důvody svého popření jen při popření vykonatelné pohledávky, tedy podává-li následně sám žalobu (srov. § 199 odst. 3 insolvenčního zákona). Důvody popření pravosti nebo výše nevykonatelné pohledávky, stejně jako důvody popření pořadí pohledávky (lhostejno, zda vykonatelné) může insolvenční správce (jako žalovaný v mezích obrany proti incidenční žalobě věřitele popřené pohledávky) doplňovat nebo měnit po dobu, po kterou tomu v incidenčním sporu nebrání účinky koncentrace řízení (srov. opět rozsudek sp. zn. [29 Cdo 716/2012](#)).

53. Určitým popěrným úkonem insolvenčního správce je již jen prohlášení, že popírá pohledávku zcela (respektive v plné výši) co do pravosti, bez uvedení bližšího důvodu popření. Tím je pohledávka popřena co do základu, tj. co do skutečností uvedených coby důvod přihlášení pohledávky v její přihlášce; srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2018, sen. zn. [29 ICdo 39/2016](#).

54. Účelem vyrozumění dle § 197 odst. 2 insolvenčního zákona je poskytnout věřiteli popřené pohledávky, který se neúčastnil přezkumného jednání, při němž byla jeho pohledávka popřena (případně při tomto jednání nebyl poučen), poučení, jak má v insolvenčním řízení postupovat; srov. R 97/2011 nebo usnesení Nejvyššího soudu sen. zn. 29 NSČR 80/2012.

55. Vyrozumění o popření pohledávky ve smyslu ustanovení § 197 odst. 2 insolvenčního zákona může dostát náležitostem vymezeným jednacím řádem pro insolvenční řízení i tehdy, neobjeví-li se v jeho textu výslovně slovní spojení popření pohledávky „co do pravosti či do výše“, je-li přesto z obsahu vyrozumění zřejmé, že při přezkumném jednání byla pohledávka dotčeného věřitele popřena insolvenčním správcem co do pravosti; srov. opět usnesení Nejvyššího soudu sen. zn. 29 NSČR 80/2012.

56. Jak přiléhavě shrnul odvolací soud (srov. odstavec [5] výše), dovolatel přihlásil do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka peněžité plnění, na něž mu měl vzniknout nárok podle úvěrové smlouvy, v celkové výši 146 791,14 Kč, tvořené:

- 1/ nesplacenou částí jistiny ve výši 97 841 Kč,
- 2/ neuhrazenými sjednanými úroky ve výši 43 264,29 Kč,
- 3/ smluvní „pokutou“ ve výši 4 500 Kč,
- 4/ úrokem z prodlení ve výši 1 185 Kč.

57. Shrnutí obsažené v předchozím odstavci vyžaduje dílčí korekci jen v tom směru, že částka 4 500 Kč nepředstavuje jednu smluvní pokutu, nýbrž jde o souhrn smluvních pokut ve výši 500 Kč za každé porušení úvěrové smlouvy. Smluvních pokut (z nichž každá je samostatnou pohledávkou, byť akcesorické povahy) [srov. např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 1. 1997, sp. zn. [1 Cmo 744/96](#), uveřejněné pod č. 5/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek] se popěrný úkon insolvenčního správce netýkal, přičemž povahu samostatné pohledávky neztrácejí ani pro účely ustanovení § 178 insolvenčního zákona. Popěrný úkon insolvenčního správce se netýkal [jak opět přiléhavě shrnul odvolací soud (srov. odstavec [5] výše)] ani úroku z prodlení. V upraveném seznamu přihlášených pohledávek (§ 197 insolvenčního zákona) je popěrný úkon insolvenčního správce zaznamenán (k částce 141 105,29 Kč, tvořené souhrnem jistiny ve výši 97 841 Kč a sjednaných úroků ve výši 43 264,29 Kč) takto:

„IS považuje ujednání ve smlouvě o úvěru o smluvním úroku ve výši 84 % za neplatné pro rozpor s dobrými mravy, proto popírá část pohledávky odpovídající tomuto úroku. Věřitel poskytl dlužníkovi částku 100 000 Kč, na kterou dlužník splatil 30 688 Kč. IS tedy uznává částku 69 312 Kč.“

58. V intencích výše citované judikatury má Nejvyšší soud popěrný úkon insolvenčního správce za dostatečně určitý, když z něj vyplývá, že insolvenční správce (veden úvahou o neplatnosti ujednání o úrocích) pokládal plnění, jež dlužník dosud poskytl na úhradu jistiny úvěru a smluvených úroků (30 688 Kč) pouze za plnění na jistinu, takže z ní uznal (jen) 69 312 Kč a z úroků ničeho. Oproti právnímu posouzení věci odvolacím soudem má Nejvyšší soud za to, že takto formulovaný popěrný úkon jednoznačně vystihuje popření výše pohledávky (§ 194 insolvenčního zákona), nikoli popření její pravosti (§ 193 insolvenčního zákona).

59. Vyrozumění o popření pohledávky vystihuje obsah popěrného úkonu insolvenčního správce, jak

byl popsán výše, a je přílehlavé i v tom, že se popírá výše pohledávky. Postup dovolatele tedy nebyl závislý na tom, co měl „vytušit“, když úvahy, jimiž odvolací soud hodnotil obsah popěrného úkonu, přílehlavé nebyly, čímž odpadá dovolací námitka, že vyrozumění o popření pohledávky nebylo řádné. Vyrozumění o popření má v dané věci zákonem požadované náležitosti (jak je dále konkretizuje § 13 odst. 1 JŘIŘ) a dovolatel na jeho základě nemohl mít pochyb o tom, že z přihláškou uplatněné jistiny ve výši 97 841 Kč uznal insolvenční správce pouze částku 69 312 Kč a z příslušenství ve formě sjednaných úroků ve výši 43 264,29 Kč pak neuznal ničeho, tedy že z částky 141 105,29 Kč, tvořené souhrnem jistiny ve výši 97 841 Kč a sjednaných úroků ve výši 43 264,29 Kč, popřel výše popsáním způsobem celkem částku 71 793,29 Kč.

60. Souhrn přihlášené jistiny (97 841 Kč) a příslušenství pohledávky (43 264,29 Kč na sjednaných úrocích a 1 185 Kč na úrocích z prodlení) činil celkem 142 291,14 Kč a z této částky bylo celkem zjištěno jen 70 497 Kč (69 312 Kč na jistině a 1 185 Kč na příslušenství tvořeném úroky z prodlení). Popřeno zůstalo (po marném uplynutí lhůty k podání žaloby o určení výše pohledávky) 71 794,14 Kč, tedy více než 50 % pohledávky tvořené jistinou a příslušenstvím (tvořeným úroky a úroky z prodlení). Důvod postupovat podle § 178 odst. 1 věty první insolvenčního zákona tedy byl dán.

61. Dovolání tudíž není důvodné, když právní posouzení věci odvolacím soudem je přes dílčí pochybení o povaze popěrného úkonu ve výsledku správné. Pro úplnost budiž dodáno, že možnost odvolacího soudu změnit dříve zastávaný právní názor aproboval Nejvyšší soud např. v rozsudku ze dne 24. 10. 2007, sp. zn. [28 Cdo 3342/2007](#), uveřejněném pod č. 80/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, přičemž posun v judikатурních závěrech v dané věci nevybočil z mezí ustavených § 13 o. z. (odkaz dovolatele na § 10 odst. 2 o. z. přílehlavý nebyl). Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243d písm. a/ o. s. ř.).